

PROTOKOL HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

POSUDEK VEDOUCÍHO

JMÉNO STUDENTA: *Jaroslav Bílek*

NÁZEV PRÁCE: *Komunistické elity - nomenklaturní systém jako jeden z principů vládnutí v komunistickém Československu*

HODNOTIL (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci ve firmě): *PhDr. Vladimír Naxera*

1. CÍL PRÁCE (jaký byl a do jaké míry byl naplněn)

Cílem práce byla analýza komunistických elit a nomenklatury jako jednoho z principů vládnutí v komunistickém Československu, dále pak zodpovězení několika výzkumných otázek: Jaké byly principy a mechanismy vládnutí v komunistickém Československu? Jaký byl vývoj a proměny nomenklatury a elit v Československu během komunistické vlády? Jaké měli členové nomenklatury privilegia vůči zbytku společnosti a jaké mezi nimi byly neformální vztahy? Takto stanovený cíl se podařilo autorovi přesvědčivě naplnit a v jistých ohledech také překonat.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita vlastní práce, vhodnost příloh)

Práce je svou povahou interdisciplinární a stojí na pomezí politologie, politické sociologie a historie. Po úvodu následují dvě krátké kapitoly, v té první autor ve velké stručnosti shrnuje základní rysy, pomocí nichž lze charakterizovat komunistické režimy (a zároveň je odlišit od jiných nedemokratických režimů) - jedním z těchto rysů je nomenklaturní systém. K vysvětlení pojmu nomenklatura se autor dostává v další kapitole. V této části využívá především dnes již klasické dílo M. Djilase Nová třída. Následuje část, která shrnuje historický vývoj komunistického Československa. Začlenění této kapitoly není ovšem samoučelné, autor již v rámci historické části poukazuje na elity a nomenklaturní systém a zejména pak poznatky této kapitoly používá v dalších částech, ve kterých na ně odkazuje při sledování proměny stavu elity v závislosti na historických událostech. Čtvrtá část se zabývá vymezením a vývojem kádrové politiky, poslední (a zároveň nejdůležitější) kapitola se pak věnuje samotnému nomenklaturnímu systému v Československu. Nejprve rozvíjí poznatky o obecných principech vládnutí v komunismu z první kapitoly, aplikuje je na Československo a ukazuje, jaké místo v tomto systému měl nomenklaturní pořádek. Následně se zabývá již nomenklaturou a jejím vývojem s ohledem na důležité historické mezníky, které měly vliv na její proměnu. Odkazuje tak k poznatkům z historizující části práce. V této kapitole také uvádí poměrně zajímavé statistické údaje týkající se složení nomenklatury v jednotlivých historických obdobích. V rámci části o nomenklatuře je třeba zmínit ještě dvě poslední podkapitoly. Ta první z nich se věnuje některým odlišnostem v nomenklaturních systémech dalších zemí východního bloku (v této části bohužel postrádám nějaké vyvrcholení, které by optimálně mělo spočívat ve srovnání nomenklatury těchto zemí se stavem v Československu), ta druhá pak na neformální vztahy panující v rámci nomenklatury v Československu, zejména klientelismus a prvky korupce. Právě tuto část považuji za jednu z nejpodařenějších a nejpřínosnějších v celé BP.

Struktura textu je jasná, rozložení kapitol je poměrně proporcionální (větší prostor by možná zasloužila část o obecných principech vládnutí v komunismu, nicméně téma je dále rozvíjeno v dalších částech), jednotlivé části na sebe plynule navazují. Text působí kompaktním dojmem.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, kvalita citací a používané literatury, grafická úprava)

Z formálního hlediska je práce v pořádku. Stylistika sice místy není zcela plynulá, ale překlepů a gramatických problémů se v práci vyskytuje naprosté minimum.

Odkazovací aparát nevykazuje žádné problémy, stejně tak formát seznamu zdrojů. Na první pohled by se mohlo zdát, že seznam zdrojů není příliš rozsáhlý (necelé čtyři strany), nicméně seznam obsahuje samé relevantní zdroje (navíc v naprosté většině knižního charakteru) - autor prokázal, že prostudoval téměř veškerou relevantní literaturu, která byla k tématu napsána.

4. STRUČNÝ CELKOVÝ KOMENTÁŘ (silné a slabé stránky práce, zdůvodnění hodnocení)

Práce působí veskrze dobrým dojmem po formální i obsahové stránce. Autor prokázal, že zvládá formální náležitosti práce, ale zejména to, že se vyzná v dané problematice, ke které očividně prostudoval veliké množství relevantních zdrojů. Autor by mohl ve výzkumu tohoto tématu, jehož dílčí části lze rozvádět do větší podrobnosti a preciznosti, pokračovat na magisterském stupni studia.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY URČENÉ K ROZPRAVĚ PŘI OBHAJOBĚ

Autor zmiňuje Bourdieho formy kapitálu. Vezmeme-li v potaz kulturní kapitál, mohl by autor vysvětlit, jakým způsobem se tato forma promítala do komunistické nomenklatury? Respektive byl nějakým způsobem kulturní kapitál vedle kapitálu politického také nutnou podmínkou pro členství v nomenklatuře?

Autor krátce zmínil nomenklaturu v dalších komunistických zemích. Mohl by uvést, zda existuje něco, co by nomenklaturu v Československu nějak více odlišovalo od jiných případů?

V práci je uvedena možnost komunistických elit přetavit svůj politický kapitál v závěrečném období komunismu a zejména po jeho pádu na kapitál ekonomický. Tento předpoklad je základem tzv. teorie reprodukce elit. Považuje autor tuto teorii za relevantní a v rámci studia postkomunistických elit za univerzálně použitelnou, zejména ve srovnání s "konkurenční" teorií cirkulace elit?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

V případě kvalitně připravené obhajoby navrhuji hodnotit práci stupněm **výborně**.

Datum: 29. 4. 2012

Podpis: